

Verslag eerste activiteit commissie Natuurlijke Verjonging

Dinsdag 12 mei stond de eerste activiteit van de commissie 'Natuurlijke verjonging' gepland. Onder een strakblauwe hemel verzamelden de toegestroomde belangstellenden zich aan de toegangspoort van het Artillerie Schietkamp 't Harde. Doel van de dag waren de imposante jeneverbesstruwelen van het door Defensie beheerde terrein.

De middag begon in de brandweerkazerne van het ASK met een presentatie van beheerder Brand Timmer over de geschiedenis en doelstelling van het gebied. Het terrein wordt al meer dan een eeuw gebruikt als militair oefenterrein. Altijd zijn de artillerie-eenheden de belangrijkste gebruikers geweest maar ook de luchtmobiele brigade, de luchtmacht en de ME oefenen soms op het terrein. Uiteraard zijn op het defensieterrein alle functies ondergeschikt aan het militaire gebruik. Binnen de randvoorwaarden die dit gebruik met zich mee brengt, blijkt er echter veel mogelijk.

Natuur is naast het militaire gebruik de belangrijkste functie van het gebied. Daarnaast zijn ook houtproductie, recreatie en onderzoek belangrijk bij het beheer.

Het opvallendste van het beheer van het defensieterrein is uiteraard het brandbeheer. De heideterreinen waar de artillerie eenheden oefenen worden periodiek afgebrand om zo groot-schalige bos- en heidebranden te voorkomen. Dit beheer heeft onder andere al zijn vruchten afgeworpen in de vorm van het voorkomen van de wrattenbijter, de grootste inheemse sprinkhaan van Nederland, die verder alleen op de Hoge Veluwe voorkomt. Andere succesverhalen

van het beheer op het ASK zijn het voorkomen van onder andere de blauwvleugelsprinkhaan, de grauwe klauwier en natuurlijk de jeneverbesstruwelen.

Na de presentatie werd een bezoek gebracht aan het jeneverbesreservaat. Niet alleen de oude struwelen zijn imposant om te zien maar ook de leeftijdsopbouw van de jeneverbesstruiken op het ASK is bijzonder fraai.

Op verschillende punten lichtte de beheerder de randvoorwaarden voor verjonging van de jeneverbes toe. Genoeg dynamiek in de vorm van stuivend zand en vogels die voor zaadverspreiding zorgen zijn hiervan de belangrijkste. De dynamiek in het jeneverbesreservaat wordt verrassend genoeg veroorzaakt door de naastliggende tankbaan. Een mooi voorbeeld hoe twee, op het eerste gezicht, ver uit elkaar liggende functies elkaar toch kunnen versterken! De vogelstand in het reservaat wordt zo veel mogelijk op peil gehouden door bij ingrijpen de rustbomen van de vogels te laten staan.

De dag werd afgesloten met een borrel bij de brandweerkazerne. Het vermaak tijdens deze borrel werd verzorgd door Defensie zelf. Tijdens de schietoefeningen die al de gehele middag gaande waren, was een stuk heide in brand gevlogen. Een fantastisch gezicht en een mooie afsluiter van de eerste activiteit van de 'jongste' commissie van de KNBV!

Tjeerd Broersma en Wouter Delforterie

"Mysteries mogen mysteries blijven"

Verslag van de excursie 'Bosgeschiedenis Grebbeberg' op 27 maart 2009

Op vrijdag 27 maart organiseerde de Commissie Bosgeschiedenis een excursie naar de Grebbeberg voor ongeveer 50 geïnteresseerden. Na een korte inleiding in het bezoekerscentrum 'De Blauwe Kamer' van het Utrechts Landschap trok het gezelschap de berg op, waar men zich in twee groepen kon verbazen over de rijke geschiedenis van deze heuvel.

Tijdens de excursie luisterden de deelnemers niet alleen aandachtig, maar discussieerden zij ook uitgebreid over de herkomst en het beheer van diverse (bos)historische relictten.

Aan het begin van de excursie schetste lokaal historicus Hens Dekker kort de geschiedenis van de Grebbeberg aan de hand van historische kaarten, oude prenten en foto's, en gaf zo een goed beeld van het vroegere uiterlijk en gebruik van de heuvel. Met deze voorkennis vertrok de stoet naar de berg om er zelf de historie te bekijken.

Dat de Grebbeberg een lange boshistorie kent, wees recent palynologisch onderzoek uit. In de vroege middeleeuwen was het nog een tamelijk gesloten eikenbos. Later is dit bos door overexploitatie grotendeels verdwenen. In de achttiende eeuw resteerde een kale heuvel met wat kreupelhout op de stuwwalhellingen. Rond deze tijd ontstond ook het stelsel van imposante lanen, dat nu nog grotendeels herkenbaar is. Hier stonden we tijdens de excursie op diverse punten bij stil.

Eén van de eerste excursiepunten was een merkwaardig stelsel van brede zichtassen van beuk met daartussen restanten van een doug-

Vierde Gezicht vanaf de Heimenberg, ca. 1745, Jan de Beijer

(Collectie Streekmuseum Het Rondeel Rhenen)

